מסורת הש"ס

א) עירובין כה:, כתובות סה. ב"מ קס. ב"ב קלו: קנא., ב) [תוספתא פ"י חולין מח.], ג) [חולין עו.], ד) שבת סה., ה) לעיל נט: סא: סנהדרין נא. תמורה ל., ו) כ"מ מישרא, ז) קדושין סט., ח) [לעיל כד:], ט) [פ"כ יט.], י) רש"ל מ"ז, כ) רש"ל [ועי' יעב"ץ], ל) בפ"א: כנויתה, מ) [סדר מי שרה פרשה נט], נ) [נ"ל אבוה דשמואל].

◆

תורה אור השלם

1. ראובן בכרי אתה כחי וראשית אוני יתר שאת ויתר עז: בראשית מט ג
2. לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל יי: דברים כג ב
3. ולא תתחתן בם בתך לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנך: דברים ז ג
4. ויתחתן שלמה את פרעה מלך מצרים ויקח את בת פרעה ויביאה אל עיר דוד עד כלתו לבנות את ביתו ואת בית יי ואת חומת ירושלם סביב: מלכים א ג א

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה כהן וכו' שנבעלה מקודם. עיין תוס' לעיל סא ע"א ד"ה אין זונה:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' פלח לעבודת כוכבים הוא והני מילי: (ב) שם הכי נמי דאסיר (והא תנן) תא"מ, ונ"ב ס"א אלמה תנן: (ג) שם לאו מילתא היא דאמרי בגיותן לית להו: (ד) רש"י ד"ה ומסרטינן וכו' כדי שיגליע, נ"ב פי' לשון מוגלא: (ה) ד"ה כפסולין וכו' שלא היתה גזירה זו משום:

◆

מוסף רש"י

ממולאי. מקוטעים, מבית עלי, דאביי אתיה דרב ביבי מבית עלי אתא, כדאמרינן במסכת ר"ה (ערובין כה:) ממשפחה רשעה (ב"מ קס.) בית עלי שכן כרותי ימים, ולי נראה ממולאי נכטנים, בעלי מומין שאין תיין כשאר בני אדם, לשון (ב"ב נד.) שקל מוליא ושדי בגלא (כתובות פה.), לו: על שם מקומן נקראו בני עלי ממולאי, כדאמר בבראשית רבה בתחלת פרשת נח ואברהם זקן עטרת תפארת שיבה וגו' ר"מ אזל למגלא ראה אותם שחורי ראש, אמר להם שמא ממשפחת עלי אתם דכתיב ביה וכל מרבית ביתך ימותו אנשים, אמרו רבי התפלל עלינו, אמר להם לכו וטיפלו בצדקה ואתם זוכים לזקנה כו' וכו"ש אמר ב"ר (ים.) אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה, בזבח ובמנחה הוא דאין מתכפר אבל מתכפר בתורה ובגמילות חסדים (רשב"ם ב"ב קלו: וכעי"ז שם קנא:). מולי מוליתא. קטועות בלא רגלים (ערובין כה:) לו: דברים נכטונים, לשון מוליא כמוליא במו"ק (י:) גבשושית (ב"מ קס.) לו: דברים כרותים שאין בהם ממש, לשון (איוב יח) ימל קלירו (רשב"ם ב"ב שם). ניקב. הגיד של אדם, פסול. משום כרות שפכה, מפני שהוא שותת. ולאו יורה כחץ, וקי"ל (נדה מג.) כל שכבת זרע שאינו יורה כחץ אינו מוליד (חולין מח.). נסתם. הנקב אחרי כן, כשר. לאו נקהל (שם). מזרף זריף. עושה תרליס כבשר ומכליב המכה (חולין יז.). המסוללות. מתחככות משום תאוות תשמיש, פסולות לכהונה. לכהן גדול, דלא הויא בתולה שלמה (שבת סה.). פנוי הבא על הפנויה כו' עשאה זונה. ליפסל מן הכהונה (סנהדרין נא.) לבעילת ושם קרי זונה (תמורה ל.).

ממולאי. ממשפחה אומללה מבית עלי דאמרינן בפ"ק דר"ה (דף יח.) אביי ורבא מדבית עלי קאתו: **מבשלה.** מתבשל שכבת זרע ונגמר להוליד ולעשות פרי: **ניקב.** נקב קטן שנסתם בכל שהוא ואין ניכר רואים אם גדול כ"כ שאם נקרי האיש הזה נקרע ומרחיב הנקב מחמת דוחק הזרע שמתאסף פסול: **היכא אילימא למטה מעטרה כו'.** דהוא בראש הגיד. ולמעלה מעטרה ליכא לאוקומי דהתם ודאי לא מקרע שאין הזרע דוחה ומתאסף אלא אצל נקב יציאתו: **היכי עבדינן.** כי אתי לקמן לאורויי היכי מייתינן ליה לידי קרי דלחזי אי מיקרע למיבדקיה ולאכשוריה: **אבי פוקרי.** נקב בית הרעי ומחמת חמימותו הוא נקרי כך שמעתי: **ראשית אוני.** הוא היתה טפת קרי שילאה ממנו ראשון שלא ראה קרי מימיו. כלומר דמגרכת ליה כולי האי: **מעבירין לפניו בגדי צבעונים.** של אשה והוא מהרהר באשה ונקרי: **ברזילי הגלעדי.** שטוף בזימה היה דכתיב ביה (ש"ב יט) אם יטעם עבדך ואמרי' במסכת שבת בפ' שואל אדם (דף קנב.) שטוף בזימה היה לפיכך קפצה עליו זקנה דהויא אמתא דהויא בי רבי בת ל' ותרתין שנין וטעמה קידרא: **מפני שהוא שותת.** שמתמימות התאוה יוצא דרך הנקב (וכשהזרע יוצא דרך הנקב יציאתו) אין יורה כחץ וקי"ל (חגיגה דף טו.) שכבת זרע שאין יורה כחץ אינו מזריע: **למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה דאינו קרום.** משום דהדר מיפתח והיינו הנך סילכי דריאה דמיטרפא בהו מיתא: **היכי עבדינן.** רפואה לסתום גיד שניקב: **שערתא.** שעורה: **ומסרטינן ליה.** כל סביבות הנקב כדי (ד) שיגליע ויוציא דם ומתוך כך הוא מעלה ארוכה ובשר עולה: **שומשנא גמלא.** נמלה גדולה: **ומנכתינן ליה.** מניחין ראשה שם ונושך ונדבק ראשו בנקב: **ופסקינן ליה לרישיה.** להיות סתומה וכל זמן שהוא הולך ובלה הבשר עולה ומתחבר: **מזרף זריף.** עושה מבורה אשגרטיינ"א בלע"ז. לישנא אחרינא מזרף זריף מעלה נפח אופל"א בלע"ז: **איקפולי מיקפל.** לאחר שעלה ארוכה חוזר ונקלף ונסתר: **המסוללות.** דרך תשמיש זכר ונקבה משפשפות נקבתן זו לזו וכן המסוללת בבנה קטן דסנהדרין (דף סט:): **פסולות לכהונה.** משום זנות: **מתני' מותרין בגיורת ומשוחררת.** דלא איקרו קהל: **גמ' כהן.** (ו)[אבל כהן] כשר אסור בגיורת ומשוחררת משום זונה (ז)שנבעלה מקודם: **פצוע דכא כהן.** שאסור בישראלית מהו לישא גיורת: **פצוע דכא ישראל.** ה"ג פצוע דכא מותר בנתינה ולא גרסינן כהן: **נתינה.** מז' אומות מן הגבעונים: **ואי ס"ד פצוע דכא בקדושתיה קאי.** היכי שרי ישראל בנתינה הא כתיב לא תתחתן בם: **אטו התם.** דקאסר רחמנא להתחתן בעובדי כוכבים משום קדושה ולאו קדושה הוא דליסריניהו אפילו נתגיירו כגון נתינים שהם גרים התם טעמא דלמא מוליד בר ופלח לעבודת כוכבים הלכך קרא בהיותם עובדי כוכבים כתיב אבל נתגיירו שרו דהא דאמור רבנן ישראל כשר לא ישא נתינה גזירה הוא דגזור כדאמרינן בהאי פירקא (לקמן עח:) דוד גזר עליהן וכי גזור רבנן בהני דבני אולודי ניהו דומיא דאיסור דאורייתא דטעמא משום אולודי: **אלא מעתה ממזר דבר אולודי הוא.** ומוזהר על כל איסורין שבתורה ומדאורייתא אסור בעובדת כוכבים ה"נ דאסור מדרבנן בנתינה: **בפסולין.** כגון פצוע דכא וממזר לא גזור רבנן משום דמילתא דלא שכיחא היא. א"נ שלא היתה (ה) זו גזירה משום איסור אלא לפי שלא היו רחמנים אמר דוד אין ראוין להתערב ישראל בהן לכך לא אסר את הפסולים: **לאו מילתא היא דאמרי.** דאוקימנא קרא בהיותם עובדי כוכבים דבהיותם עובדי כוכבים לית להו חתנות אלא ודאי קרא בגרים כתיב ומשום קדושה היא ומדשרינן פצוע דכא בנתינה שמע מינה לאו בקדושתיה קאי: **לא קבלו גרים כו'.** קשיא הוא: **מידי הוא טעמא.** האי דלא קבלו גרים אלא משום דלא הוו מגיירי אלא לשולחן מלכים הא בת פרעה לאו לריכא להכי שהרי בת מלך היתה:

[א]ממולאי אמריתו מילי מוליתא [א]במקומה מבשלה שלא במקומה לא מבשלה אמר רב יהודה אמר שמואל [ב]ניקב ונסתם כל שאילו נקרי ונקרע פסול ואי לאו כשר הוי בה רבא היכא אילימא למטה מעטרה אפי' נכרת נמי [ג]אלא בעטרה עצמה איתמר נמי אמר רב מרי בר מר אמר מר עוקבא אמר שמואל ניקב בעטרה עצמה ונסתם כל שאילו נקרי ונקרע פסול ואי לאו כשר שלח ליה רבא בריה דרבה לרב יוסף ילמדנו רבינו היכי עבדינן א"ל מייתינן נהמא חמימא דשערי ומנחינן ליה אבי פוקרי ומקרי וחזינן ליה אמר אביי אטו כ"ע יעקב אבינו הואי דכתיב ביה [1]כחי וראשית אוני שלא ראה קרי מימיו אלא אמר אביי מעברינן קמיה בגדי צבעונין אמר רבא אטו כ"ע ברזילי הגלעדי הוא אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא ת"ר [ד]ניקב פסול מפני שהוא שותת [ה]נסתם כשר מפני שהוא מוליד וזהו פסול שחוזר להכשירו זהו למעוטי מאי למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה דאינו קרום שלח ליה רב אידי בר אבין לאביי היכי עבדינן מייתינן שערתא ומסרטינן ליה ומייתינן תרבא ושייפינן ומייתינן שומשנא גמלא ומנכתינן ליה ופסקינן ליה לרישיה ודוקא שערתא אבל [ו]פרזלא מזרף זריף וה"מ קטן אבל גדול מיקפולי מיקפל אמר רבה בר רב הונא המטיל מים משתי מקומות פסול אמר רבא לית הלכתא לא כברא ולא כאבא ברא הא דאמרן אבא דא"ר הונא [ז]נשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה ואפילו לרבי אלעזר דאמר [ח]פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה ה"מ איש אבל אשה [ט]פריצותא בעלמא: **מתני'** [י]פצוע דכא וכרות שפכה מותרין בגיורת ומשוחררת ואינן אסורין אלא מלבא בקהל שנאמר [2]לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל ה': **גמ'** בעו מיניה מרב ששת פצוע דכא כהן מהו בגיורת ומשוחררת בקדושתיה קאי ואסיר או דלמא [כ]לאו בקדושתיה קאי ושרי א"ל רב ששת תניתוה [ל]פצוע דכא ישראל מותר בנתינה ואי ס"ד בקדושתיה קאי אקרי כאן [3]לא תתחתן בם אמר רבא אטו התם משום קדושה הוא דלמא מוליד בן ואזיל פלח לעבודת כוכבים (א) וה"מ בהיותן עובדי כוכבים כי מגיירי [מ]בישראל שרו ורבנן הוא דגזרו בהו וכי גזרו בהו רבנן בהנך דבני אולודי אבל האי דלאו בר אולודי לא גזרו ביה רבנן אלא מעתה ממזר דבר אולודי הכי נמי דאסיר (ב) והא תנן [נ]ממזרים ונתינים מותרים לבא זה בזה אלא כי גזור רבנן בכשרים בפסולים לא גזור רבנן הדר אמר רבא לאו מילתא היא (ג) בהיותן עובדי כוכבים לית להו חתנות נתגיירו אית להו חתנות מתיב רב יוסף [4]ויתחתן שלמה את בת פרעה מלך מצרים [ס]גיורי גיירה והא [ע]לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה מידי הוא טעמא אלא לשולחן מלכים

הא

ממולאי. פי' בקונטרס מקוטעים משפחה אומללה וקשה דהוה ליה למימר משום דאתון מולאי ויש לפרש שהוא שם מקום כדאמרינן בב"ר (ט)ר"מ אזל לממלא חזנהו דהוו שחורי ראש אמר להו מדבית עלי אתון דכתיב כל מרבית ביתך וגו': **שלא** ראה קרי מימיו. ונתעברה מביאה ראשונה שמיעכה באצבעה כדאמרינן בתמר בפרק ד' אחין (לעיל לד:): **המסוללות.** פירש ריב"ן מטילות שכבת זרע שקבלו מבעליהן ולא יתכן דבפ' במה אשה (שבת דף סה. ושם) אמרי' (י)שמואל לא שביק להו לבנתיה דגנין גבי הדדי משום דרב הונא דאמר נשים המסוללות כו' ומשמע דלא היו נשואות שהיו עדיין בבית שמואל ולא יתכן נמי הא דפירש בקונטרס התם דפסולות לכהן גדול דלאו"ג דכהן גדול לא הוה בימי שמואל מכל מקום מכוער הדבר כיון שנפסלות בכך לכהן גדול דהכא משמע דפסולות אף לכהן הדיוט משום זונה מדקאמר אפילו לרבי אלעזר דאמר פנוי כו' מכלל דרב הונא משום זונה פסיל להו: **בהיותן** עובדי כוכבים לית להו חתנות. והא דפריך בפ' אין מעמידין (ע"ז דף לו. ושם) בנותיהן דאורייתא נינהו דכתיב לא תתחתן בם אסיפא דקרא סמיך דכתיב בתו לא תקח לבנך וכן בשילהי האומר בקדושין (דף סח: ושם) לא גרסינן התם לא יהא לך חיתון בהם דלשון זה משמע דמלא תתחתן דריש ור"ת הגיה לא יהא לך ליקוחין בהן דמלא תקח דריש כדפרישית ואיירי בגרותן כדדרשינן כי יסיר לרבות כל המסירים דלא שייך בגירות:

ותיפוק

עין משפט נר מצוה

עא א מיי' פט"ו מהל' איסורי ביאה הלכה ו סמג לאוין קך טוש"ע אה"ע סימן ה סעיף ו:
עב ב ג ד מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ד:
עג ה מיי' שם פרק כא הלכה ח סמג לאוין קכו טוש"ע שם סימן כ סעיף ג:
עד ו ז ח מיי' שם פט"ו הלכה א סמג לאוין קיח טוש"ע שם סי' ה סעיף א:
עה ט מיי' שם פט"ו הלכה לג:
עו י מיי' שם פי"ב הלכה טו:
עז כ מיי' שם הלכה טו:

◆

לעזי רש"י

אשגרטינ"א [אישגרטיניי"רן]. לגרד. אופל"א [אינפל"אן]. נפוח.

◆

תוספות ישנים

ורבנן הוא דגזרי בהו. ול"ת והא קא חשיב באלו הן הלוקין נתינה. וי"ל דמכת מרדות קאמר ואגב ממזרת נקטא ולקמן אפרש בעז"ה:

◆

תוס' חד מקמאי

משום דאתי ממולאי אמריתו [מילין] מוליתא במקומה מבשלה שלא במקומה לא מבשלה. אמר רב יהודה אמר שמואל ניקב ונסתם כל שאילו נקרי פי' רואה קרי ונקרע פסול ואי לאו כשר. הוו בה רבה אילימא למטה מעטרה אפלו נקרע נמי אלא למעלה מעטרה: היכי עבדינן מייתינן נהמא חמימא דשערי ומנחינן ליה אבי פוקריה ומקרי וחזינן ליה: בעו מיניה מרב ששת פצוע דכא מהו בגיורת בקדושתיה קאי ואסור או דלמא לאו בקדושתיה קאי ושרי אמר להו רב ששת תניתוה הפצוע דכא מותר בנתינה ואי ס"ד בקדושתיה קאי קרי כאן לא תתחתן בם אלא לאו ש"מ לאו בקדושתיה קאי. וכהן בגיורת הי"ל כישראל בנתינה. וכיון דפסק רבה אפי' בגירותן אית להו חתנות וכ"ש בגיותן אלמא מסקנא הכי דלאו בקדושתיה קאי והא דאמרי' לקמן דוד גזר עליהם דנתינים איכא למימר דפליג אדרבה וס"ל דלא תתחתן בם בגיותן הוא אבל בגיורותן שרי ואתא דוד וגזר עליהם דאי ס"ל כרבה דבגירותן אמרה תורה לא תתחתן בם מה גזר דוד וכ"ת א"כ קשיא מתני' דאלו הן הלוקין דקתני הבא על הנתינה ומדקאמר הבא על הנתינה ולא קתני הבא על העובדת כוכבים אלמא לכשנתגיירה עסקינן ואפ"ה לוקה אלמא נתגיירו אית להו חתנות וקשה למ"ד דוד גזר עליהם וי"ל ולטעמיך לטעמיה דרב' דס"ד מעיקרא דבגיותן אסרה תורה ולא בגירותן קשיא מתני' דאלו הן הלוקין אלא מאי איך לך למימר מאי לוקה מדרבנן ומשום שטפה דממזרת תנא נתינה אע"ג דלא דמיא לה ולא אתיא מינה דומיא דחלוצה דאגב שטפה דגרושה תניא אע"פ שאינה אלא מדרבנן. ומיהו לא דמי אהדדי דחלוצה מגרושה אתיא כדאמרי' בעשרה יוחסין גרושה אין לי אלא גרושה חלוצה מנין ת"ל אשה ואסיקנא התם מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא אבל נתינה לא ממזרת קאתיא אפ"ה שטפיה בהדי ממזרת. הכא נמי למ"ד דוד גזר עליהם איכא לתרוצי הכי ורבינו יעקב ז"ל פי' נתינין דוד גזר עליהם שלא להפקיעם מידי שעבוד ישראל ושלא לשחררם. תניא בספרי לא יבוא ממזר בקהל ה' גם דור עשירי אין לי אלא עשירי מעשירי ואילך מנין נאמר כאן עשירי ונאמר בעמוני ומואבי עשירי מה להלן לעולם אף כאן לעולם: